

Стеван Раичковић

Небо

Са мало речи могу се исказати дубока симболичка значења и метафоре за чијим смислом је изазовно трагати. И шта још? Ту загонетку одгонетаће ти ова песма.

руб – ивица, крај
вртоглаво – на вртоглав начин, од чега се глава (мисао) врти претерано брзо

У тој дубини, плавој
 И без руба,
 Тражио сам, већ одавно,
 Голуба.
 Ал све што се изнад дигло –
 Нестало је.
 Горе су још само плаве
 Боје.
 Тражићу га још по кругу
 Вртоглавом –
 Макар очи изгубио, сâм
 У плавом.

ЛИТЕРАРНИ КУТАК

- » Песма *Небо* има само дванаест стихова, али више могућности за тумачења. Да би се потпуно удубио/ла у њен смисао и вишезначност, прочитај песму бар два пута. Потом саслушај (са CD-а) како песму казује драмски уметник. Које те је осећање обузимало док си читао/ла и слушао/ла песму?
- ♦ На шта прво помислиш кад чујеш реч *небо*? Које мисли и асоцијације у теби изазива помисао на небеско плаветнило?
- ♦ Шта мислиш, зашто лирски субјект *небо* осећа као дубину, а не као висину? Шта за њега представља *дубина њлава и без руба*?
- ♦ Где је та дубина: горе високо, ту негде близу његовог погледа или се однекуд створила у песниковој машти?
- ♦ У *шој дубини њлавој* лирски субјект је неуморно тражио голуба. Зашто голуба а не неку другу птицу? Шта голуб представља?

Прочитај поново стихове:

Ал све шшо се изнаг дило

Несшало је.

На кога се та мисао односи?
Каква је судбина успешних
и даровитих људи?

- ♦ Зашто лирски субјект трага по небеском пространству сам:

- а) тако се боље сналази;
- б) не жели са другима да дели свој доживљај и откриће;
- в) људи који су му блиски по духу и доживљају света нестали су несхваћени?

- ♦ Прокоментариши понуђене наводе или их допуни својим размишљањима.

У стиховима:

Тражићу та још њо крују

Вршоловом –

Макар очи изјубио, сам

У њлавом.

лирски субјект своје трагање наставља по кругу, и то вртоглавом?

Замисли и опиши такав круг? Протумачи његову симболику.

- ♦ Небеско пространство својом ширином, висоном, али и дубином одражава песникове немире и тежње. Хоће ли лирски субјект своје трагање по бескрају наставити или ће од њега одустати? Шта је спреман да изгуби ако не пронађе оно чему упорно тежи? Процени, вреди ли у животу трагати за својим небом и *бескрајним њлавим круом*? Шта све човек на путу до циља мора да поднесе и какве препреке да савлада?
- ♦ Неколико стихова у овој песми имају само по једну реч. Које су то речи? Наведи нека од могућих значења издвојених речи. Шта свака од њих симболизује? Јесу ли међусобно повезане по сличности или по супротности? Нека ти у томе помогну значења у одељку *Појам о њојму* под одредницом *симбол*.
- ♦ Пронађи и протумачи све метафоре у песми. Коју функцију оне имају?

Стеван Раичковић (1928–2007), песник и приповедач. Рођен у Нересници код Кучева, у источној Србији. Најпознатије збирке песама: *Песма шишине*, *Балада о предвечерју*, *Камена усјаванка*, *Зайиси о црном Владимиру*, *Случајни мемоари*, *Точак за мучење*, *Свети око мене*. Књиге за децу: *Велико двориште*, *Дружина под Сунцем*, *Гурије*, *Крајцара и грује* *песме*, *Мале бајке...*

ПОЈАМ
О
ПОЈМУ

РЕФЛЕКСИВНА (МИСАОНА) ПЕСМА

У песми *Небо* своја промишљања о животу, свету и појавама у њему, лирски субјект не изражава непосредно, него своју мисао о томе исказује посредно, и то јаком емоцијом.

Врста ауторске лирике у којој мисли постају предмет најдубљег песниковог доживљаја и покрећу његов унутрашњи свет на размишљања назива се рефлексивна или мисаона песма.

Назив потиче од латинске речи *reflexio*, што у преводу на српски језик значи усмеравање на личне доживљаје, размишљање, промишљање.

Предмет песникових доживљаја и размишљања могу бити различите појаве и области људског сазнања, од свакодневице до филозофије, историје, религије...

СИМБОЛ

Речи *небо*, *јолуб*, *илаво* и *круи* у песми *Небо* Стевана Раичковића немају основни смисао, него крију дубља, прикривена значења. У овој песми *небо* симболизује испуњеност, духовну слободу, вечност, савршенство, ведрину, радост, *јолуб* је симбол мира, идеала, чежње за слободом, *илава боја* симболизује пријатељство, чистоту и блискост, а *круи* духовност.

Врста стилске фигуре којом се неки апстрактни појам или појаве замењују конкретним појмом назива се *СИМБОЛ*.

Назив потиче од латинске речи *symbolon*, што у преводу на српски језик значи знак, ознака; бацати, погађати.

Постоје многобројни појмови, појаве, предмети, биљке и животиње који имају симболична значења.

На пример: *засјава* је симбол државе; *крсти* – хришћанства; *јолу-месец* – исламске религије; *ваја* је симбол правде; *јалма* – верности; *маслинова јранчица* је симбол мира; *ловоров венац* је симбол славе, победе, тријумфа; *јавран* – зла и несреће, *лисица* – лукавства и тако даље.

Ова стилска фигура има шире значење од метафоре и алегорије.

ДОМАЋИ
ЗАДАТАК

- ✎ Научи песму *Небо* напамет. Води рачуна о темпу, тону и паузама. Начином рецитовања изрази њену музикалност и лепоту.